

Nr 36.

Av herr **Westman**, om upprättande av ettåriga kurser för studenter vid folkskoleseminarierna i Uppsala och Kalmar.

Den reducering av rikets folkskoleseminarieorganisation, som på senare tid visat sig nödvändig, sedan den förut rådande bristen på folkskollärare för 6 å 7 år sedan ersattes av överskott, har i påfallande hög grad drabbat studenternas utbildning för nämnda lärarkall. Under läsåren 1921—1923 funnos i landet ej mindre än 7 ettåriga seminariekurser, avsedda för studenter, men från och med det läsår, som började hösten 1926, finnas endast två sådana kurser, en för manliga studenter i Växjö och en för kvinnliga studenter i Stockholm. Såsom allmänt känt torde vara, har tillströmningen till dessa två kurser, tillsammans omfattande endast 50 elever, varit särdeles stark, och det har i allmänhet visat sig omöjligt för studenter att vinna inträde i dessa kurser utan särskilda meriter vid sidan av en god studentexamen; till och med filosofie magistrar hava på grund av den starka konkurrensen i vissa fall avvisats. Den möjlighet, som förut stått öppen för studenter, att vinna inträde i de fyrklassiga seminariernas högsta klass och på detta sätt efter ett års seminariestudier bliva folkskollärare har även varit utesluten, ity att jämlikt Kungl. Maj:ts år för år upprepade föreskrifter elever på senaste tiden överhuvud icke intagits i högre seminariekläss än den första. Under dessa förhållanden hava helt naturligt även åtskilliga studenter nödgats genomgå fullständigt fyraårigt seminarium för att kunna bliva folkskollärare — ett uppenbart slöseri med tid och penningar, vare sig man ser saken från det allmännas eller den enskildes synpunkt. Lika tydligt är, att folkskolan med nuvarande utbildningsmöjligheter för studenter helt går miste om ett avsevärt antal väl kvalificerade lärarkrafter.

Kungl. skolöverstyrelsen har i sina riksdagspetita för året motiverat och framhållit, att till våren 1932 ett behov förefinnes av 50 folkskollärare utöver vad den nu fungerande organisationen till dess kan utbilda, och har med anledning härav föreslagit, att ytterligare två studentkurser om vardera 25 elever, en för manliga studenter i Uppsala och en för kvinnliga studenter i Kalmar, måtte upprättas för läsåret 1931—1932. Med gillande av överstyrelsens framställning beträffande behovets omfattning har Kungl. Maj:t emellertid i statsverkspropositionen anvisat en annan väg för detta behovs fyllande, nämligen intagning av 5 studenter i högsta klassen av vardera utav 10 folkskoleseminarier, 5 manliga och 5 kvinnliga, vid det nämnda läsårets början.

Den av Kungl. Maj:t sålunda föreslagna formen för studenters utbildning till folkskollärare innebär en återgång till vad som var det normala före de

särskilda studentkursernas tillkomst från och med läsåret 1909—1910; i undantagsfall har detsamma förekommit även senare, men på sista tiden, såsom ovan nämnts, icke varit medgivet. Det förbud, som alltså under de senaste åren gällt mot att i en och samma seminarieavdelning för att efter ett år bliva examinerade folkskollärare sammanföra elever med så olikartade förutsättningar som förefinnas hos å ena sidan studenter, å andra sidan elever, som genomgått de tre första seminarieklasserna, torde hava sin starka pedagogiska motivering samt stå i god samklang med den anpassning efter nyare tiders krav på vår folkskollärarytbildning, för vilken den s. k. seminariereformen av år 1914 varit ett uttryck. Varken urvalet av det lämpligaste elevmaterialet eller — framför allt — möjligheterna att med bästa utnyttjande av den korta tiden utbilda dessa studenter till folkskollärare i enlighet med vad som är för studenters utbildning till folkskollärare i gällande särskild författning av Kungl. Maj:ts föreskrivet, lära kunna på tillnärmelsevis lika gott sätt bliva tillgodosedda genom de 50 studenternas fördelning på 10 olika fyraåriga seminariekurser i landet som genom de av skolöverstyrelsen föreslagna två särskilda studentkurserna.

Vad kostnaderna beträffar, är att märka, att beloppet för Uppsala-kursen, 5,525 kronor, enligt överstyrelsens utredning kan, om formella skäl ej anses lägga hinder i vägen, bestridas ur det nuvarande ordinarie anslaget för läroanstalten ifråga. För kursen i Kalmar beräknas ett belopp av 18,632 kronor. För båda kurserna beräknar överstyrelsen alltså ett kostnadsbelopp, som kan avrundas till 24,000 kronor, vilken summa sålunda bör tilläggas det beräknade anslaget för studentkurser och parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna, därest ej den av skolöverstyrelsen ifrågasatta utvägen att påföra det ordinarie anslaget kostnaden för Uppsalakursen anses böra anlitas.

På grund av vad sålunda anförts, får jag hemställa,

att — med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i åttonde huvudtiteln punkt 201, att vid början av läsåret 1931—1932 tillsammans 50 studenter intagas i den högsta klassen av 10 olika folkskoleseminarier, 5 manliga och 5 kvinnliga — två ettåriga kurser för studenter upprättas under läsåret 1931—1932 vid folkskoleseminarierna i Uppsala och Kalmar, av vilka kursen i Uppsala avses för 25 manliga elever och kursen i Kalmar för 25 kvinnliga elever; samt

att det extra reservationsanslaget för studentkurser och parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna i anledning härav höjes från det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet 74,000 kronor till 98,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1931.

K. G. Westman.